

Scientific Journal

VIRTUS

#41, February, 2020
published since 2014

2020

ISSN 2410-4388 (Print)
ISSN 2415-3133 (Online)

Scientific Journal *Virtus*
Issue # 41, February, 2020
Published since 2014

Recommended for publication by the Council of
NGO "Sobornist" (the proceedings No.6 February 28, 2020).

Founder: Scientific public organization
"Sobornist" (Ukraine).

Publisher: Center of Modern Pedagogy "Learning
Without Borders" (Canada).

Partners:

- + Volodymyr Dahl East-Ukrainian National University (Ukraine);
- + Lugansk Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education (Ukraine);
- + Zhytomyr Ivan Franko State University (Ukraine);
- + SE «Lugansk State Medical University» (Ukraine);
- + Consortium for Enhancement of Ukrainian Management Education (Ukraine);
- + Pomeranian Academy in Slupsk (Poland);
- + Baku Islamic University (Azerbaijan);
- + University of the town of Nish (Serbia);
- + Zielonogorski University (Poland);
- + Center of Modern Pedagogy "Learning Without Borders" (Canada).

Virtus: Scientific Journal / Editor-in-
Chief M.A. Zhurba – February # 41,
2020. – 256 p.

Editor-in-Chief:

Zhurba M.A., Ph.D., professor, Head of the scientific public organization "Sobornist" (Ukraine).

Deputy Editor-in-Chief:

Kuzmichenko I.O., Ph.D., associate professor, Head of the Department of Humanities of SE «Lugansk State Medical University» (Ukraine);

Talishinski E.B., Ph.D., associate professor, Head of the Department of Public Disciplines of the Baku Islamic University (Azerbaijan);

Starichenko E.V., Head of Analytical Department of the scientific public organization "Sobornist" (Ukraine).

Mainhandling Editor:

Kravchenko Yu.V., Manager on international cooperation of the scientific public organization "Sobornist" (Ukraine).

Journal Indexing:

✓ **Google Scholar** is a freely accessible web search engine that indexes the full text or metadata of scholarly literature across an array of publishing formats and disciplines. The Google Scholar index includes most peer-reviewed online academic journals and books, conference papers, theses and dissertations, preprints, abstracts, technical reports, and other scholarly literature, including court opinions and patents. Google Scholar's database contains roughly 389 million documents including articles, citations and patents making it the world's largest academic search engine.

✓ **Scientific Indexing Services (SIS) (USA)** is academic database which provides evaluation of prestigiousness of journals. The evaluation is carried out by considering the factors like paper originality, citation, editorial quality, and regularity & international presence.

✓ **Citefactor (USA)** is a service that provides access to quality controlled Open Access Journals. The Directory indexing of journal aims to be comprehensive and cover all open access scientific and scholarly journals that use an appropriate quality control system, and it will not be limited to particular languages or subject areas.

✓ **ResearchBib** is open access with high standard indexing database for researchers and publishers. Research Bible may freely index journals, research papers, call for papers, research position.

✓ **Scientific Journal Impact Factor (SJIFactor)** is an international, recognized platform for promoting scientific achievements, as well as supporting publishers and scientific communities interested in state-of-the art research activities in innovation and applied science areas.

Journal «Virtus» has been positively evaluated in the SJIF Journal Master List evaluation process. **SJIFactor = 4,494.**

✓ **Directory of Research Journal Indexing (DRJI)** is to increase the visibility and ease of use of open access scientific and scholarly journals thereby promoting their increased usage and impact. DRJI supply champion has access to global-renowned content in all discipline areas including magazine and journal articles. DRJI advocate, educate, and provide the central resource for indexing.

✓ **International Innovative Journal Impact Factor (IIJIF)** – academic database was organized with the aim of creating an open platform for scientific research around the world. IIJIF provides the necessary communication of scholars, editors, publishers and conference organizers, through its exclusive services: provides indexing of scientific journals (calculates the impact factor), forms a list of national/international conferences and journals.

Certificate of Mass Media Registration:
KB № 21060-10860P from 24.11.2014 p.

Journal Editorial Staff Contact Information.
e-mail: virtustoday@gmail.com
website: <http://virtus.conference-ukraine.com.ua>

© Authors of the Articles, 2020.

© Scientific Journal «Virtus», 2020.

Петришин Л.Й., Кульчицький В.Й.
МОТИВАЦІЯ ПАТРІОТИЗМУ УЧНІВ
В УМОВАХ СУЧАСНОСТІ 107

Рехтета Л.О.
ЛОГІКО-МАТЕМАТИЧНА ПІДГОТОВКА
МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ 112

Савченко І.В., Семенець Е.І.
РОЗВИТОК ДИСКУСІЙНИХ УМІНЬ ЯК КОМПОНЕНТ
ІНТЕРАКТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ
НЕМОВНИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ПРИ ВИВЧЕННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ 116

Селецький А.В.
ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНИЙ СУПРОВІД
ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАПН УКРАЇНИ
В ГАЛУЗІ ОСВІТИ, ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ 120

Сидорук І.І.
КРИТЕРІЇ ТА ПОКАЗНИКИ СФОРМОВАНOSTІ
СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ
СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ..... 126

Топчу І.
ВПРОВАДЖЕННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ СИТУАЦІЙ
НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ 129

Чеканович В.Г.
ДІЛОВА ГРА ЯК ОДИН З ЕФЕКТИВНИХ ІНСТРУМЕНТІВ
В НАВЧАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ
СПРЯМУВАННЯМ..... 132

Шалаєва В.В., Сизонова С.М.
МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ
ІНШОМОВНОЇ КОНВЕРГЕНТНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ
СТУДЕНТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ
У НЕМОВНОМУ ВУЗІ 136

Шалімова І.М., Бурбига В.А.
КОМПЛЕКСНА МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ
УПРАВЛІНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ
ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ 141

Юрійчук Н.Д.
ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ
КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ
ФІЛОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ..... 146

Якименко С.І.
ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ
ДО РОБОТИ З ІНТЕРАКТИВНИМИ ПЕДАГОГІЧНИМИ
ТЕХНОЛОГІЯМИ ЯК ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА
ПРОБЛЕМА 150

ФІЛОЛОГІЯ

Бренич С.О.
ДО ІСТОРІЇ НАПИСАННЯ ФРАНКОВОЇ ПОВІСТІ
«VOA CONSTRICTOR» 154

Моклиця М.В.
СИМВОЛ УКРИТОГО СКАРБУ В ДРАМІ
ЛЕСІ УКРАЇНКИ «ОРГІЯ» 159

Сулейманова Н.Э.
СПЕЦИФИКА ХУДОЖЕСТВЕННОГО МИРА О. ХАКЛИ ... 164

Трущак В.І.
ОСОБЛИВОСТІ СЛОВОТВОРУ НАЗВ ЯПОНСЬКИХ
СПОРТИВНИХ КОМАНД 167

Шарова Т.М.
ХУДОЖНЬО-ДОКУМЕНТАЛЬНА ОСНОВА ТВОРЧОСТІ
К. ГОРДІЄНКА: СУЧАСНА РЕТРОСПЕКТИВА..... 173

ІСТОРІЯ

Недошитко І.Р.
ДІАСПОРНА МЕРЕЖА ЯК ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ
ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА..... 177

Ткачук П.О., Виздрик В.С.
ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ БЕЗПІЛОТНОЇ
АВІАЦІЇ У РОСІЙСЬКО-ГРУЗИНСЬКІЙ ВІЙНІ 2008 Р. 185

Шип Н.А.
ВІД СЛОВ'ЯНОФІЛЬСТВА ДО ЄВРАЗІЙСТВА:
ЕВОЛЮЦІЯ ІСТОРІОСОФСЬКОЇ ДУМКИ
РОСІЙСЬКОЇ ІНТЕЛІГЕНЦІЇ (XIX–XX СТОЛІТТЯ) 190

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВО

Балибіна О.С.
ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ, ПРАВОВИЙ ТА РЕСУРСНИЙ
МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ІКТ..... 195

Венгер І.О.
СТРУКТУРА РИНКУ ПРАЦІ УКРАЇНИ 200

Магась Г.А.
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ
ЩОДО МОДЕЛЮВАННЯ ПРИКОРДОННОЇ БЕЗПЕКИ
НА УКРАЇНСЬКО-РОСІЙСЬКІЙ ДІЛЯНЦІ
ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ 203

Паутов В.О.
СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ
ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ 208

Швидкий Я.Ю.
ПРОТИДІЯ КОРУПЦІЇ В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ 212

СОЦІОЛОГІЯ. ПОЛІТОЛОГІЯ

Джавадова Х.Г.
АХМЕД-БЕК АГАОГЛУ КАК ВЫДАЮЩИЙСЯ
ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКИЙ ДЕЯТЕЛЬ
ТЮРКСКОГО МИРА 216

УДК 372.881.111.1

Чеканович В.Г.,

*ст. викладач кафедри готельно-ресторанного та туристичного бізнесу,
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет», vch54@ukr.net*

Україна, м. Херсон

ДІЛОВА ГРА ЯК ОДИН З ЕФЕКТИВНИХ ІНСТРУМЕНТІВ В НАВЧАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ

Стаття присвячена актуальним питанням інтенсифікації навчання іноземної мови для забезпечення адекватного спілкування у повсякденному та професійному середовищі, зокрема використанню ділової гри в навчанні англійської мови за професійним спрямуванням у закладі вищої освіти. Ділова гра розглядається у статті як складова багатогранного та багатофункціонального явища дидактичної гри в контексті доцільності та ефективності її застосування в навчанні іноземної мови за професійним спрямуванням. Робиться наголос на дидактичній виправданості і необхідності використання цієї інтерактивної форми засвоєння не тільки лінгвістичного матеріалу, а й розвитку вузькогалузових англомовних комунікаційних навичок. Вказується також на позитивний внесок англомовної ділової гри як одного з важливих інструментів загальної професійної підготовки і формування особистості майбутніх фахівців. Наводяться приклади можливих варіантів застосування ділової гри на різних спеціальностях.

Ключові слова: ділова гра, доцільність, ефективність, англійська мова за професійним спрямуванням, заклад вищої освіти.

Постановка проблеми та мета дослідження.

Глобалізоване суспільство, в тому числі сучасний розвиток України і пов'язані з цим нові цілі, масштаби і спрямованість перетворень потребує великої кількості фахівців, які практично володіють однією чи навіть кількома іноземними мовами. Це ставить високі вимоги до рівня викладання іноземних мов і визначає комунікативний підхід до їх вивчення в нелінгвістичному закладі вищої освіти.

Пошук шляхів інтенсифікації навчання іноземної мови для забезпечення адекватного спілкування у повсякденному та професійному середовищі є невід'ємним і дуже важливим завданням при викладанні англійської мови як найбільш поширеної і затребованої в міжнародному науковому і вузькогалузовому просторі.

Згідно з методичними дослідженнями, широкі можливості для інтенсифікації навчання говорінню та аудіюванню і розвитку комунікативних компетенцій відкриває застосування дидактичних – рольових та ділових ігор.

Огляд спеціальної літератури показує, що рольові ігри вивчалися великою кількістю педагогів, серед них В. Скалкін, П. Щербань, А. Конишева. Такі аспекти, як взаємозв'язок ігор та імітацій в навчанні, ефективність рольової гри в навчанні іноземної мови також знайшли своє відображення в працях відомих науковців (П. Томпкінс, Г. Ладосс, Д. Хармер).

Однак, досі є потреба у дослідженні цієї проблематики з метою розширення використання нових методичних прийомів організації і проведення рольових та ділових ігор, їх удосконалення, а також модернізації загальної системи викладання іноземної мови, і на цій основі виявлення та поширення позитивного досвіду такого виду роботи у сучасному вищому навчальному закладі.

Виклад основного матеріалу. Навчання англійської мови за професійним спрямуванням у закладах вищої

освіти має свої особливі риси через специфіку цілей і завдань, термінологічну насиченість аутентичного навчального матеріалу, його певну граматичну і синтаксичну шаблонність, обмеженість сфери використання і контактних годин, ізоляваність середовища спілкування, достатньо слабку базову англомовну підготовку здобувачів. В такій ситуації пошук ефективних методів навчання набуває особливого значення. Комунікативний підхід, який є одночасно методом і ціллю, відкриває широкі можливості для покращення результатів опанування іноземної мови. Серед таких інтерактивних прийомів дидактична гра є досить багатогранним та багатофункціональним явищем, що вносить елементи реальної комунікації і тим самим сприяє активізації навчальної діяльності [1]. Місце її використання у навчальному процесі при вивченні певної теми вибирає викладач, коли формує цілісний підхід до розвитку всіх складових опанування англійської мови спеціального призначення залежно від мети навчального курсу. Мета конкретного заняття і місце в ньому дидактичної гри обумовлюється загальними і специфічними вимогами комплексної роботи з мовним і мовленнєвим контентом. Критерій «від простого до складного» обумовлює вибір на початковому етапі ігор, що спрямовані на повторення раніше вивченого та на засвоєння нового. На подальших етапах вивчення конкретної теми беремо ігри, спрямовані на закріплення та на формування навичок практичного застосування набутих лінгвістичних знань. Мовна підготовка учасників також диктує свої умови – більш легкі умовно-комунікативні варіанти гри використовуються на початковому етапі. Більш складні, які потребують пошуку та творчості, доцільно переносити на подальші етапи вивчення певної теми. Рівень знань студентів також обумовлює вибір типу та ступеню участі викладача в ході гри. Тому ігри, що включають керівництво з боку викладача, будемо включати в план роботи на

початку опанування теми, тоді як ігри, що майже або зовсім не потребують (після необхідної підготовки, звісно) участі викладача чудово виконують свою роль на подальших етапах закріплення англомовного тезаурусу.

Таким чином, дидактичні (рольові) ігри здійснюють різнобічний вплив на навчальний процес та стимулюють пізнавальний інтерес особистості. Та чи потрібно це все вищій школі, дорослим людям? Навіщо використовувати рольові ігри?

Існує поширена думка, що навчання ефективно відбувається тоді, коли певна діяльність цікава, чимось особлива і тому запам'ятовується. Д. Хармер виступає за використання рольової гри з наступних причин: це весело і мотивує, ті, хто зазвичай більш мовчазні і закриті, отримують можливість розкритись відвертіше, світ класної кімнати розширюється і включає зовнішній світ, таким чином пропонуючи набагато ширший спектр мовних можливостей [2].

При викладанні англійської мови за професійним спрямуванням у аграрному університеті, де навчаються майбутні агрономи, економісти, біотехнологи, гідротехніки, акцент робиться на використанні такого виду дидактичної (рольової) гри, як ділова гра. Вона є частиною дидактичного середовища. Чому? Ділові ігри необхідні для вміння використовувати набуті знання і навички володіння іноземною мовою у професійному середовищі. Ділова гра є формою і методом навчання, у якій моделюються предметний (знання) і соціальний (комунікація) аспекти змісту професійної діяльності. Вона допомагає відпрацьовувати і розвивати професійні уміння і навички. Під час ділової гри розгортається наближена до професійної діяльності студентів за імітаційно-ігровою моделлю, що відбиває зміст, технології і динаміку вузькогалузевої діяльності фахівців, її цілісних фрагментів.

При викладанні англійської мови спеціального призначення ділові гри є дидактично виправданою і необхідною інтерактивною формою засвоєння матеріалу. Такий підхід сприяє більш якісному процесу професійної підготовки, тому що гра моделює вузькогалузеві ситуації та дає можливість не тільки засвоїти нові терміни і термінологічні одиниці, але розвиває навички аналізу та оптимальних дій в майбутньому. Під час ділових ігор здобувачі входять, наприклад, у роль головного агронома, директора, головного економіста тощо. Розігрується конкретний сценарій, що базується на можливій дійсності, з якою зіткнеться спеціаліст певної галузі. Його реалізація потребує не тільки мовних знань і навичок англомовної комунікації, але й реальної взаємодії, певної творчості і групової і індивідуальної ініціативи. Ігрове наповнення англомовного контенту підтримує мотивацію до подальшого заглиблення в англійську мову і паралельно розвиває впевненість в своїх власних силах і здібностях щодо практики професійної комунікації.

Можна додати, що ділова гра в своїй багатогранності сприяє професійному творчому мисленню, у ній майбутній спеціаліст готує себе до складнощів і проблем реального життя.

Ділову гру можна вважати одним з найкращих інтерактивних методів розвитку комунікативних навичок,

тому що вона, порівняно з іншими традиційними методами навчання, дає можливість повніше імітувати елементи професійної діяльності. Учасники вчаться ідентифікувати конкретні проблеми і причини їх появи, знаходити шляхи їх вирішення, оцінювати кожен із варіантів розв'язання проблеми, приймати та реалізовувати рішення. І все це здобувачі намагаються комунікувати на англійській мові. Це складно, особливо на початковому рівні володіння іноземною мовою, але хочеш вміти плавати – плавай! Перевагою ділових ігор є і те, що вони дають можливість студентам розглянути певну професійну задачу за умови обмеженого часу, освоїти навички виявлення, аналізу та вирішення конкретних проблем з обмеженим словниковим запасом в англійській мові, працювати в групі для підготовки і прийняття рішень, вибору лінгвістичних конструкцій, орієнтації в нестандартних ситуаціях, концентрують увагу учасників на тренуванні аспектів професійного спілкування та логіки, сприяють взаєморозумінню між учасниками гри, а також активації навичок іншомовної комунікації.

В усьому світі ділові ігри давно широко використовуються при навчанні дорослих людей в професійному середовищі. Але цей алгоритм, якщо його внести в перелік методів навчання іноземної мови, має суттєві переваги порівняно з багатьма іншими. Участь у ділових іграх може дати не лише лінгвістичні знання, а й необхідний досвід практичного професійного спілкування, який зазвичай набувається роками. Наприклад, студентам, які планують працювати у діловому світі, може бути корисно грати ділову зустріч з колегами, які приїхали з закордону. З іншого боку, за допомогою ділових ігор можна опанувувати цілі блоки професійної англомовної лексики і вчитися працювати в межах конкретного вузькогалузевого проекту. Ділова гра самою своєю матрицею створює умови для тренування таких важливих складових успішної професійної роботи, як комунікативні та лідерські навички, вміння швидко орієнтуватися у складній ситуації і приймати відповідні рішення.

Можна обігрувати стресові і критичні ситуації в професійній сфері, вчитися бути командою. Наприклад, всі випускники університету, отримавши диплом з відповідної спеціальності, при пошуках роботи стикаються з проблемою проходження співбесіди при працевлаштуванні в певні компанії або підприємства. Це напряму стосується іноземних компаній, де так воліють працювати молоді українські фахівці. Тут у пригоді стануть навички, здобуті в ході ділової гри з цієї теми. Перш за все, підготуйте для студентів вашої групи список найпоширеніших питань для професійного інтерв'ю. Ось кілька можливих прикладів для розгляду: Як ви почули про цю посаду? Чи можете ви розповісти трохи про себе? Які ваші найсильніші сторони? Які ваші найслабкіші сторони? Яке ваше найбільше професійне досягнення? Чому ми повинні наймати вас? Що спонукає вас до хорошої роботи? Чому ви хочете працювати в нашій компанії? Що ви шукаєте на новій посаді? Такі питання є зараз типовими при прийнятті на роботу, навіть в українських компаніях. Далі студенти певної галузі знаходять вакансію, яка була б цікава майбутнім спеціалістам, далі кільком студентам пропонується по черзі зіг-

рати ролі потенційного роботодавця та апліканта, відповідно. Студенти отримають завдання дізнатися більше інформації про конкретну компанію, викладач потім аналізує опис завдання, щоб студенти могли відповісти на запитання на основі зібраних даних.

Ділова гра спочатку була застосована для знаходження реальних управлінських рішень під тиском невизначеності та багатofакторності. Ділова гра в реальному світі – спосіб симуляції прийняття рішень керівництвом або фахівцями у різних професійних ситуаціях [3].

В наш час ми також використовуємо цей інтерактивний метод в процесі навчання у школах, закладах вищої освіти як педагогічну технологію для активізації та підвищення ефективності оволодіння іноземною мовою.

Одним з нагальних завдань сучасної університетської спільноти, коли все менше молодих людей бажають вчитися в Україні, є створення привабливих і повноцінних умов особистісного та професійного розвитку кожного майбутнього фахівця, формування конкурентноспроможної активної позиції кожного студента у процесі навчання. Іноземна мова може зіграти тут свою позитивну і мотивуючу роль. Такі активні форми навчання англійської мови, як ділова гра, формують і розвивають не тільки загальні пізнавальні компетентності, а дозволяють зазирнути в реальне професійне майбутнє. Якщо здобувач не просто слухає, а бере активну участь у процесі пізнання і професійного спілкування, якщо він своїми зусиллями видобуває знання і опановує потрібні навички, ці знання і навички міцніші. Це повністю підтверджує доцільність використання ділових ігор на заняттях з англійської мови за професійним спрямуванням.

Навчальний результат задіявання ділової гри як активного розвиваючого засобу суттєво залежить від позиції викладача. Його увага має бути спрямована на створення дидактичного простору, що розкриває особистість здобувача. Демократичний стиль навчання допомагає викладачу бути координатором, фасилітатором, спостерігачем або учасником тієї чи іншої ділової гри [4]. Наприклад, при підготовці певної гри студентам може знадобитися новий англomовний вокабуляр. Якщо рівень знань обумовлює доречність проводити репетиції, на цьому етапі має відбуватися введення нових необхідних англійських слів, виразів та мовних структур, щоб на початку гри учасники відчували себе озброєними мовою. На більш зрілих рівнях володіння англійською мовою студентам буде потрібна не стільки мовна підтримка, скільки їм знадобиться час, щоб «увійти» в роль. На певних етапах проведення ділової гри викладач може бути глядачем, який просто спостерігає, а потім пропонує коментарі та поради наприкінці. В залежності від типу і змісту гри, а також рівня володіння англійською мовою студентами викладачу іноді доречно теж брати участь і взаємодіяти зі студентами в формі діалогу або полілогу, щоб бути прикладом і мотивувати бажання висловити свою думку, оскільки викладач добре знає реальні можливості і мовний потенціал своїх підопічних.

В процесі підготовки майбутніх спеціалістів різних сфер (економіка, менеджмент, будівництво, екологія, агрономія, тваринництво) ділова англійська мова набуває певної специфіки, але головне лишається незмінним:

найкращий спосіб оволодіти діловими комунікативними навичками англійської мови – це ділові ігри. Цей метод чудово працює, коли справа стосується розвитку і вдосконалення навичок говоріння, засвоєння лексики, що залежить від конкретної ситуації, та можливості довідатися більше про діловий етикет та правила поведінки в певних ситуаціях професійного спілкування в англomовній культурі.

Треба намагатися, щоб ділова гра була реальною і актуальною, а ролі природними і органічними для учасників. Наприклад, студенти, що навчаються на спеціальності «Готельно-ресторанна справа», можуть тренуватися в використанні англomовних професійних кліше і традиційних фраз в змодельованих ситуаціях, а також на наближених до реальних умов практичних заняттях зі спеціальності з використанням спецформи, належної сервіровки, обладнання, а також з запрошенням «гостей» ресторану – своїх колег по групі. А ще «гостями» можуть бути майбутні менеджери з туристичного бізнесу, які навчаються на тому ж економічному факультеті. В даній схемі можна уявити, що їх попросили допомогти англomовному туристу, який відвідує Україну. Це може включати використання певної, підготовленої заздалегідь англomовної інформації туристичного характеру для пояснення місцевої культури або для перекладу місцевих меню англійською мовою для «гостя». Окремо, студенти туристичного напрямку можуть, наприклад, обговорити плюси та мінуси перебування в хостелах порівняно з готелями, вибираючи сторони гри і маршрути, виходячи з власного досвіду. Також можна порівняти служби таксі і інші моменти, з якими стикаються туристи в подібних ситуаціях.

Майбутні маркетологи, фахівці в сфері переробки продукції агро-промислового комплексу можуть поговорити про деякі продукти чи послуги своєї майбутньої або реальної компанії, використовуючи оригінальні англomовні матеріали (брошури чи будь-який інший тип рекламних матеріалів з вебсайтів, соцмереж) як вихідний пункт. Якщо здобувачі (переважно бакалаври) ще не працюють, вони можуть отримати різноманітну літературу з продажу бренду, який їм подобається, і можуть по черзі грати роль представника компанії та відвідувача, який шукає детальну інформацію щодо запропонованих товарів чи послуг. Треба продумати різні способи представлення та відповіді на всі запитання відвідувачів. Наприклад, можна почати із загального опису компанії: «Ми – краща в регіоні компанія з вироблення органічної молочної продукції». А можна розіграти ситуацію заснування нової компанії, розробити бізнес-план і обговорити його в групі. Варіантів безліч. Потрібно тільки бажання.

Висновки. Підводячи висновки, можна сказати, що використання ділової гри як одного з мотивуючих засобів навчання англійської мови за професійним спрямуванням сприяє більш легкому і невимушеному засвоєнню англomовного лінгвістичного матеріалу. Підтверджується доцільність ігрових моделей в розвитку навичок вузькогалузевого професійного спілкування, що вносить свій належний внесок у підготовку майбутніх висококваліфікованих фахівців. Подальшого розвитку і удоскона-

лення потребує у цьому контексті моменти творчого індивідуального підходу викладача при розробці ділових ігор з урахуванням специфіки сфери підготовки здобувачів вищої освіти.

Література

1. Щербань П.М. Навчально-педагогічні ігри у вищих навчальних закладах // Щербань П.М.: навч. посібник. – К.: Вища шк., 2004. – 207 с.
2. Harmer J. *The Practice of English Language Teaching*/ J. Harmer – Longman – 2001. – 384 p.
3. Бельчиқов Я.М., Бірштейн М.М. Деловые игры/ Я.М. Бельчиқов, М.М. Бірштейн – Рига: АВОПИС.– 1989. – 304 с.

4. Ladousse G.P. *Role play*/ G.P. Ladousse. – Oxford: Oxford University Press. – 1987. – 181 p.

References

1. Sherban P.M. *Navchalno-pedagogichni igri u visshih navchalnih zakladah* // Sherban P.M.: navch. posibnik, – K.: Visha shk., 2004. – 207 s.
2. Ladousse G.P. *Role play*/ G.P. Ladousse. – Oxford: Oxford University Press. – 1987. – 181 p.
3. Harmer J. *The Practice of English Language Teaching*/ J. Harmer – Longman – 2001. – 384 p.
4. Belchikov Ya.M., Birshstein M.M. *Delovye igry*/ Ya.M. Belchikov, M.M. Birshstein – Riga: AVOTS. – 1989. – 304 s.

Chekanovych V.G.,

senior lecturer of the chair of hospitality management
of SHEI «Kherson State Agrarian University», vch54@ukr.net

Ukraine, Kherson

ROLE PLAY AS ONE OF THE EFFECTIVE TOOLS IN TEACHING ENGLISH FOR SPECIFIC PURPOSES

The article deals with topical issues of the intensification of foreign language teaching in order to ensure adequate communication in everyday and professional environment, in particular using role playing in teaching English for specific purposes at a higher education institution.

The role play is considered in the article as a component of the multifaceted and multifunctional phenomenon of the didactic method in the context of the expediency and effectiveness of its use in teaching a foreign language for specific purposes. Emphasis is placed on didactic substantiation and need to use this interactive form in mastering not only the linguistic material, but also in the development of specific professional communication skills in English. The article also indicates a positive contribution of the role play as one of the important tools of general professional training of future specialists and formation of their personality. Some examples of possible applications of role plays for different specialties are provided.

Key words: role playing, expediency, efficiency, English for specific purposes, higher education institution.

